

materia duplex.

materia, alia sponte nata est, vt anagallidis vtriusq̄, aristolochiæ, ciclamini, dictamni, galbani, genistiæ, oxyacanthæ radicis, propolios, picis, piperis, porri, sagapeni, scorix argenti, sandarachæ, sulphuris, liquoris cyrenaiici & medici, terebinthinæ, ac thapsiæ. Alia ex putrefactione, seu coascente putredine generationem sortita est, qualis est fermenti, & psorici. Fimi præterea, si eius generatio ex putrefactione constat, materia omnis attrahendi facultate pollet. De ijs lib. 5. Simpl. Galenus.

QVAE DISCVTIVNT.

Caput LI.

Discutientia quæ.

Discutientia, quæ Græcis διαφρητικά dicuntur, attestante lib. 13. Ther. method. Galen. sunt quæ per insensiles meatus educunt. Ex quorum numero sunt quæ sequuntur: Abrotonum, althæa, adiantum, anethum, aristolochia, atriplex, asphodeli radix, brassicæ folia, bdellium, butyrum, bryoniæ radix, cappares, chamæmelum, erui farina, furfur, fœnum græcum, dauci semen, galbanum, hordei farina, tritici, lupinorum, lini semen, lacha, ladanum, lilij folia, malua, mentha, mercurialis, melilotum, nigella, nitrum, origanum, pix sicca, piper, resina omnis, ruta, stichas, sesamum, sampsy chum, styrax, sulphur, sagapenum, stercus omne, terebinthina.

QVAE ORA VASORVM

aperiunt.

Caput LII.

Aperientia ora vasorum.

Venarum & arteriarum ora aperientia medicamenta, Græcis ανατομικά vocata, calida sunt, acria, mordacia, crassarum partium, & terrena, vt lib. 5. de Simpl. medic. facul. cap. 13. testis est Galenus. Eiusmodi sunt, allium, anemona omnes, cepa, fel taurinum, cyclaminus.

QVAE VASORVM ORA

obstruunt.

Caput LIII.

Obstruentia.

Obstruentia medicamenta, Græcis propriè σφραγιστικά, Galeno loco iam citato autore, dicta, sunt quæ ora vasorum constringunt & contrahunt, aut quæ sensiles excretiones cohibent. Hinc est quòd alio nomine σπαστικά, κλειστά, καὶ σφραγιστικά, hoc est, contrahentia, occludentia, & cōstringentia dicantur. Hæc frigida natura sunt, crassarum partium, & adstringentia, vt bolus armenia, baluitium, & alia complura supra capite 49. commemorata.

QVAE RAREFACIUNT.

Caput LIII.

Rarefacientia.

Rarefacientia, Græcis ἀραιωτικά appellata sunt, quæ moderato suo calore quem inferunt, cutis meatus referant ac dilatant. Horum natura modicè calida, minimum desiccans, & tenuium partium, vt chamæmelum, althæa, & quod ex ipsis præparatur oleum: nec minus quod ex cucumere agresti, oui album, thus, oleum vetus, & cicinum.

QVAE DENSANT.

Caput LV.

Densantia.

Densantia, Græcis συμπυκνωτικά dicta, prioribus planè contraria sunt, propterea q̄ meatus corporis cōtrahant. Horum vtiq̄ natura frigida, nec terrea, nec

nec aërea, sed aquæa, sic vt tenuem substantiam non exprimant, sed eam totam compingant, vt est aqua frigida, semperuiuum, portulaca, tribulus viridis, lens palustris, psyllium, & vt semel dicam, quæcunq; refrigerant, sed non adstringunt.

QVAE OBTVRANT.

Caput LVI.

Obturantia nominamus medicamenta quæ Græcis ἐμπλαστικά appellatur, *Obturantia.* eanimirum, Galeno lib. 5. de Simpl. medic. facul. cap. 10. teste, quæ illita ἐμπλαστικά corporis meatibus tenaciter inhaerent. Alio nomine Græcis ἐμφρακτικά, latinis ἐμφρακτικά infarcentia, obstructionem facientia nuncupantur. Hæc consistentiam nacta sunt siccam, citra tamen mordicationem, terrenam, ac glutinosam: cuiusmodi sunt, amyllum, cerussa, calx lota, cadmia, cimolia, alica, pompholyx elota, terra Samia.

QVAE MEATVS REPVRGANT,
& obstructionem tollunt.

Caput LVII.

Meatu repurgantia medicamenta emplastica contraria sunt, Græcis ἐκκαθαριστικά *Meatus re-* vocantur. Hæc mordacitatis expertia non sunt, sed nitrosa & *purgantia.* subtilia. Alio nomine ἐκφρακτικά Græcis, obstructiones tollentia, & infarctu ἐκφρακτικά liberantia latinis appellantur, vt erui farina, & lupinorum, amygdalæ amaræ, nitrum, aphronitrum, spuma nitri, abrotonum, seriphium, vrticæ semen, scilla, iris, aristolochia, asparagus, absinthium, chamæpitys, cassutha, capparidis cortex, lichen, serum lactis, & quæcunq; in se vincentem amaram qualitatem obtinent. His quoq; medicamentis inest, vt crassos lentosq; humores extenuent. In extenuantium autem numero est artemisia, cinnamomum, hyssopus, iris il- *Extenuantia* lyrica, iuniperi baccæ, pulegium, stichas, & calamintha.

QVAE EXTERGVNT.

Caput LVIII.

Extergentia, Græcis ἐπιτικά dicta, sunt quæ in superficie sordem à cute, & *Extergentia.* vlceribus, Galeno vbi supra attestante, auferunt ac tergent. Differunt ab his quæ meatu repurgant, & obstructiones tollunt, quod illis sint imbecilliora, & viribus inferiora, dulcia, & salsa, cuiusmodi est mel, amygdalæ dulces, mulsæ, saccharum, hordeum, cicer, radix iridis, faba, sal, terebinthina, lupinorum & erui farina.

QVAE EMOLLIVNT.

Caput LIX.

Emollientia, Græcis μαλακτικά vocata, sunt quæ id quod concretum est fun- *Emollientia.* dunt, Galeno lib. 5. de Simpl. medic. facul. cap. 6. autore, & sensim per hâlitum discutunt, nec admodum calida, nec valde etiam sicca existunt. Eius generis sunt ammoniacum, adipēs omnes, atriplex, bdellium, butyrum, altheæ radix, adeps caprinus & taurinus, ceræ, colophonía, scœnum græcum, crocus, galbanum, ladanū, linum, lilium, lithargyrum, malua, nigella, opopanax, œsopus, pix, resinae omnes, medulla ceruina, & vitulina, styrax, viscum.

QVAE INDVRANT.

Caput LX.

Induran-

Indurantia.

Indurantia medicamenta, Græcis σκληρώματα nominata, Galeno lib. 5. de Simplic. medic. facul. cap. 9. teste, viribus sunt frigida & humida, veluti, portulaca, psyllium, lenticula palustris, semperuium, & lolanum. Siquidem concretionem, non vacuationem, proprie loquendo, durum aliquid efficitur.

QVAE SUPPURANT.

Caput LXI.

Suppurantia.

Suppurantia siue pus mouentia medicamenta Græcis ἐκπιόνια dicta, sunt quæ humorem tumores præter naturam excitantem, & carnem contusam, in pus vertunt. Hæc cognatum ac simillimum corpori cui admouentur, & ipsa immutanti, calorem obtinent. Sunt etiam mediocriter humida, ita nimirum, ut nec augeant, nec minuunt naturalem eius partis cui admota sunt humiditatem, ut lib. 5. de Simplic. medic. facul. cap. 5. testatur Galenus, quod saltem manifestum sit, & sentiri queat, sed aliquid excrementi in vacuis spatijs contenti discutiant. Talia sunt, althæa, aqua temperata, adeps porcinius, vitulinus, butyrum, crocus, cera, foenum græcum, farina lolij, bryoniae radix, capitulorum alborum, hordei farina, tritici farina, ladanum, lini semen, mastiche, celypus, pix, thus, resina, ficus, styrax, stichas, & smyrnium.

QVAE CRUSTAS EFFICIUNT,

& adurunt.

Caput LXII.

*Crustas efficiunt.**Adurentia.*

Medicamenta quæ admota corpori crustas efficiunt, Græcis ἐχρηστικά nuncupantur, & καυσικά, id est, adurentia. Hæc in quarto ordine sunt calida, & consistentia crassa, ignis quæ instar, & cauterij ritu corpus colliquant, crustas quæ excitant. Qualia sunt, allium, æs vstum, auripigmentum, cantharis, cinis, præsertim ficulna, calx viua, chalcanthum, chryfocolla, pyrethrum, sinapi.

QVAE PUTRESCIUNT,

Caput LXIII.

*Putrescencia.**Putrescencia proprie dicta.**Carnem imminuentia.*

Putrescencia medicamenta Græcis σαπτικά vocata, sunt quæ carnem, mollem maxime ac teneram, tum liquare, tum colliquare possunt, id est, absque dolore, ut sunt arsenicum, chryfocolla, dryopteris, pityocampe, aconitum, & sandaracha. Ex his sunt quæ proprie putrescencia nominantur, quæ scilicet cum foetore corrumpunt. Inter putrescencia recensentur, quæ Græcis καθαρτικά, latinis detractoria, aut carnem imminuentia, quod nimirum extimam superficiem detrahant, & carniū excrescentiam imminuant & absument, vocantur. Imbecilliora enim sunt quam quod in altum subire valeant. Cuiusmodi sunt alia petrae flos, æris squama, æs vstum non lotum.

QVAE CICATRICES INDUCUNT, ET

glutinant, carnem quæ generant.

Caput LXIII.

Cicatricem inducentia.

Cicatricem inducentia, Græcis ἐσθλωτικά nominata, Galeno lib. 5. de Simplic. medic. facul. cap. 15. autore, sunt proprie loquendo, quæ cutem contrahunt, constringunt, constipant, densant, præterea siccant, & calli instar indurant. Differunt